

แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ Community Organic Agriculture Network for Tha Sawang Way of Life in Surin Province

ณัชชา ลากจิต¹ ชาตรี เกษโพหนอง² และ สิริพัฒน์ ลากจิต³
Nutchalapjit¹, Chatree Ketphonthon² and Siriphat Lapjit³

Received : May 18, 2023; Revised : June 1, 2023; Accepted : June 6, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต และ 3) เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) วิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลกับผู้ใช้ข้อมูลหลัก และตัวแทน ได้แก่ เจ้าของแหล่งเรียนรู้และสมาชิกแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล และครู กศน. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์ 12 คน สันทนากลุ่ม 15 คน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การสังเกต และประเด็นสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสังเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 391 คน จากประชากร 17,599 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สังคมศึกษา) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Master of Education in Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajathat University; e-mail : front4888@gmail.com

^{2,3} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajathat University; e-mail : siriphat.lapjit@gmail.com

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า

1. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนมีการรวมตัวกันขึ้นเพื่อผลิต แปรรูปและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและมีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ 6 กลุ่ม คือ ปลูกข้าวอินทรีย์ ปลูกพืชผัก เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิตและร้านค้าชุมชน ซึ่งเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์

2. ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.51$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสังคม ($\bar{X} = 4.46$) ด้านวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.99$) และด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.61$)

3. แนวทางบูรณาการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง พบว่า ชุมชนมีวิถีจัดการแหล่งเรียนรู้จากฐานราก การปฏิบัติ นำวิถีการดำรงชีวิตมาจัดการเรียนรู้ให้กับสมาชิก ชุมชน ร่วมคิด ค้นหาปัญหา กำหนดเป้าหมาย ติดตามผล ประเมินผล จากการสนทนากลุ่ม เสนอให้มีพัฒนาหลักสูตร คู่มือเรียนรู้ ซึ่งเหมาะสมสามารถนำมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ วิเคราะห์เชื่อมโยงสาระความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติค่านิยม ทั้ง 3 มาตรฐานการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่นให้สัมพันธ์กับบริบทของวิถีชุมชน คุณค่าด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา

คำสำคัญ (Keywords) : แหล่งเรียนรู้, เครือข่ายเกษตรอินทรีย์, เกษตรอินทรีย์, วิถีชุมชนท่าสว่าง
บูรณาการจัดการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the learning resource center of the community organic agricultural network of Tha Sawang, Muang District, Surin Province; 2) study the level of opinions about learning resources in the network of organic agriculture in the community; and 3) propose an interactive method for learning resource management in the Tha Sawang community organic agriculture network. The study was focused on mixed-methods research. The key informants,

approaches to qualitative research, along with representatives from the subdistrict administration, community development, subdistrict agriculture, and non-formal education teachers. The target population included 12 interviewees, 15 focus groups, and 391 samples of questionnaires. The research tools were questionnaires, interview questions, group discussions, and observations. Content-based analysis of synthetic data Qualitative analysis is a content synthesis technique. A sample of 391 participants was chosen using Taro Yamane's formula from a population of 17,599 to complete a questionnaire. The research tool was a questionnaire. The data were analyzed by a computer program. Moreover, the quantitative data and statistics used for data analysis were percentage (%), mean, and standard deviation (S.D.). The results found were the following:

1. Tha Sawang Sub-district was a learning center of the organized agricultural network, consisting of six groups: organic rice planting, vegetable planting, cricket raising, animal husbandry, product processing, and community shop groups. It became a model learning center for the organic agricultural network.

2. The results of the opinion level study about the learning resources of Tha Sawang Community Organic Agricultural Network in bringing agriculture to daily life showed that the respondents had overall opinions at a high level ($\bar{X} = 4.19$) when considering each item of opinions. Economic aspects showed the highest level ($\bar{X} = 4.51$), followed by social aspects ($\bar{X} = 4.46$), cultural aspects ($\bar{X} = 3.99$), and education aspects ($\bar{X} = 3.61$).

3. The community organic agriculture network learning center's integrated approach to learning management revealed that the neighborhood has a means of running the facility from the ground up, living a way of life to provide learning for the neighborhood's residents to jointly analyze and solve problems. Establish objectives, monitor progress, and assess the impact of group conversations. It was suggested to create a curricular learning guide that could be utilized to incorporate learning management. Social Science Group for Learning Subjects In strand 3, economics, religion, and culture are consistent with social studies. to motivate students to

acquire abilities by linking knowledge and processing skills through analysis. The three learning criteria for resource management production, consumption, and utilization as well as attitudes and values are effective and beneficial. The context of the community's way of life includes economic, social, cultural, and educational aspects.
Keywords : Community, Organic Agriculture Network, Organic Agriculture, Tha Sawang Community Way of Life, Integrated Learning Management

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้ขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ 2560–2564) พบว่า มีโครงการเพื่อขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง เช่น การผลิตข้าวภูมิใจ โครงการปลูกพืชผักอินทรีย์ เป็นต้น หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง เริ่มต้นที่ บ้านละเอาะ (หมู่7) ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จัดตั้งกลุ่มเมื่อ ปี พ.ศ.2560 เพื่อผลิตและจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรที่ปลอดภัยและมีสมาชิกแรกเริ่มโครงการ จำนวน 32 ครัวเรือน มีพื้นที่เพาะปลูก จำนวน 286 ไร่ ปี 2561 ได้ขยายไปยังหมู่บ้านข้างเคียงเพิ่มอีก 3 หมู่บ้าน คือ บ้านกาเกาะ (ม.8) บ้านศาลา (ม.16) และบ้านหนองปรือ (ม.20) ปัจจุบันมีสมาชิก 156 ครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูก 1,513 ไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง, 2561) เริ่มจากที่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือเกษตรกรรมและมีปัญหามากมายในการทำการเกษตรระบบเชิงเดี่ยว ทำให้เกษตรกรบางส่วนหันมาทำเกษตรกรรมทางเลือก โดยเริ่มจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์ กลุ่มปลูกพืชผัก กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มแปรรูปผลผลิต กลุ่มร้านค้าชุมชน เป็นเครือข่าย การพัฒนาระบบเกษตรแบบทางเลือกมากขึ้น ทำให้เกิดกิจกรรมมากมายในชุมชน (นายสมัย มาให้พร้อม, ผู้ใหญ่บ้าน: สัมภาษณ์ 5 มกราคม 2566) เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานรูปแบบเกษตรยั่งยืน สร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ กระทั่งสามารถเปลี่ยนเศรษฐกิจและวัฒนธรรมชุมชนจากระดับครัวเรือนเกษตรสู่ระดับชุมชนเกษตรอินทรีย์ที่มีชื่อเสียง ได้รับผ่านการประเมินกลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ จากกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และใบรับรองมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ จากศูนย์ตรวจประเมินและรับรองระบบ (ศูนย์ตรวจประเมินและรับรองระบบผลิตข้าวอินทรีย์, 2563) ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่เป็นต้นแบบช่วยให้คนในชุมชนได้ใช้องค์ความรู้ของท้องถิ่นในการจัดการชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และสามารถนำข้อมูลมาจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนเป็นข้อมูลส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในกลุ่ม

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อนำไปศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวันในอนาคตได้

จากความสำคัญและประโยชน์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตร
อินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากในพื้นที่ตำบลท่าสว่าง ยังไม่มีผู้ศึกษาเรื่อง แหล่ง
เรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์อย่าง
เป็นระบบ แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ มีวิธีดำเนินการ
อย่างไร ความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการ
ดำรงชีวิตตามหลักเกษตรอินทรีย์ อยู่ในระดับใด และแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้เครือข่าย
เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนและแนวทางการนำไปใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้หรือจัดการเรียนการ
สอนที่เหมาะสม ควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยนี้จะสามารถนำมาทำคู่มือแหล่งเรียนรู้
เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมจัดการเรียนรู้ ให้กับเกษตรกรชุมชนอื่น ทำให้คนในชุมชน
สามารถเรียนรู้ เข้าใจและประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ให้สอดคล้องกับบริบทวิถี
ชุมชนของตนและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัด
สุรินทร์
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์
วิถีชุมชน ท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต
3. เพื่อเสนอแนวทางการบูรณาการจัดการเรียนรู้ ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถี
ชุมชนท่าสว่างอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ได้เลือกใช้วิธี
การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการศึกษา คือ แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง
จังหวัดสุรินทร์

ขอบเขตประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ประชาชนของตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 17,599 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน ได้แก่ เจ้าของแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ในชุมชน 6 คน ผู้นำชุมชน 1 คน เกษตรตำบล 1 คน นักพัฒนาชุมชน 1 คน ครู กศน. 1 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน สำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 15 คน ได้แก่ เจ้าของแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ในชุมชน 6 คน ผู้นำชุมชน 1 คน เกษตรตำบล 1 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้อง 2 คน พัฒนาชุมชน 1 คน และ ครู กศน. 1 คน และตัวแทนชาวบ้านในชุมชนท่าสว่าง 3 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาข้อมูลดังนี้ 1) ประเด็นประวัติความเป็นมาและแรงบันดาลใจของแหล่งเรียนรู้ 2) แหล่งเรียนรู้เครือข่าย 3) การจัดการผลผลิต และการแปรรูป 4) ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

2. ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่างในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยศึกษาในด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา

3. แนวทางบูรณาการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่างในประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา

ขอบเขตด้านเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินผลเครื่องมือการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการยกร่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยจัดกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันแล้วสังเคราะห์เป็นข้อสรุปตามประเด็นศึกษา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนมีการรวมตัวกันขึ้นเพื่อผลิต แปรรูปและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและมีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ 6 กลุ่ม คือ ปลูกข้าวอินทรีย์ ปลูกพืชผัก เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิตและร้านค้าชุมชน ซึ่งเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์

2. ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.68 มีอายุ 60 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 56.26 ส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 50.70 มี อาชีพหลักเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 66.24 ผลวิจัยสรุปดังนี้

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 4.51) รองลงมาคือ ด้านสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.46) ด้านวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.99) และด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.61) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ท่าสว่าง

การจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลผล/ อันดับ
ด้านเศรษฐกิจ	4.51	0.553	มากที่สุด
ด้านสังคม	4.46	0.547	มาก 1
ด้านวัฒนธรรม	3.99	0.550	มาก 2
ด้านการศึกษา	3.61	0.459	มาก 3
โดยภาพรวม	4.19	0.683	มาก

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง แยกเป็นรายด้านผลปรากฏตามรายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จำแนกรายด้าน

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ระดับ ความเห็น
ด้านเศรษฐกิจ	4.51	มากที่สุด
1. การลดรายจ่ายจากการปลูกข้าว พืชผัก ไม้ผล เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ และเพิ่มรายได้ที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตได้เพียงใด	4.66	มากที่สุด
2. การวางแผนใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาผลิตสินค้าหรือทำผลิตภัณฑ์เพื่อใช้เองและจำหน่ายได้เพียงใด	4.41	มาก
3. การทำน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมักเพื่อทำการเกษตรอินทรีย์ทำให้ผลผลิตปลอดภัยได้เพียงใด	4.46	มาก
4. การได้ร่วมกันพิจารณาผลดี ผลเสียและความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ปลูกข้าว พืชผัก เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ในครัวเรือน เพียงใด	4.49	มาก
5. การแปรรูปยกระดับผลผลิตทางการเกษตร เช่น การผลิตข้าวอินทรีย์ “ข้าวภูมิใจ” ที่เป็นแบรนด์สินค้าของชุมชนให้มีรายได้เพิ่ม	4.60	มากที่สุด
6. กลุ่มหรือเครือข่ายจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนในร้านค้า ชุมชนได้เพิ่มขึ้น เช่น ข้าวอินทรีย์ ข้าวหอมก พริก ถั่ว	4.53	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน
ทำสว่าง จำแนกรายด้าน (ต่อ)

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ระดับ ความเห็น
7. การนำหลักเกษตรอินทรีย์ มาเพาะปลูก เก็บรักษามะลัดพันธุ์ วัสดุอุปกรณ์การเกษตร เพื่อพัฒนาผลผลิตให้ดีขึ้น	4.50	มาก
8. การได้รับการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาอาชีพ การรวมกลุ่ม และขยายกลุ่มจาก หน่วยงาน ภาคส่วนต่างๆ เพียงใด	4.47	มาก
ด้านสังคม	4.46	มาก
1. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้ขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ ด้วยการประชุม ระดมทรัพยากร พัฒนาระบบสื่อสาร (ไลน์ เฟสบุ๊ก ฯลฯ) ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มและชุมชน	4.59	มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.41	มาก
3. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ได้ส่งเสริมสนับสนุนถ่ายทอดให้ประชาชน/ชุมชน เผยแพร่ทั้งภายใน ภายนอกชุมชน ได้นำหลักเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำเนินชีวิต	4.42	มาก
4. การใช้หลักเกษตรอินทรีย์ด้วยวิถีทางธรรมชาติ สามารถฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามสมดุลของธรรมชาติ และการผลิตภายใต้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ได้	4.40	มาก
5. กลุ่มหรือเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เช่น ปลูกข้าว พืชผัก จิ้งหรีด พริก ตะไคร้ ถั่ว มีสมาชิกในแต่ละปีเพิ่มขึ้น	4.50	มาก
6. สมาชิกกลุ่มใช้ประสบการณ์ในอดีตมาเป็นแนวทางป้องกันปัญหาที่เกิดในปัจจุบันของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้	4.46	มาก
7. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อการยกระดับการผลิต และการแปรรูปผลผลิต ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้สู่ความเข้มแข็ง	4.47	มาก
8. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ใฝ่เรียนรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ YouTube อินเทอร์เน็ต ทำให้มีเทคนิควิธีการปลูกข้าวอินทรีย์ พืชผักสวนครัว ไม้ผล เลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้น	4.45	มาก

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน
ทำสว่าง จำแนกรายด้าน (ต่อ)

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ระดับ ความเห็น
ด้านวัฒนธรรม	3.99	มาก
1. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ได้แบ่งปันผลผลิตทางการเกษตรให้กับกลุ่มเครือข่ายและชุมชน	4.43	มาก
2. สมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ มีความขยันอดทน ไม่ย่อท้อเมื่อพบปัญหาจากการดำรงชีพ ตามเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน	3.99	มาก
3. ผู้นำ สมาชิกกลุ่มและชุมชนมีความเพียรพยายามเรียนรู้ มุ่งมั่น และลงมือทำเกษตรอินทรีย์ให้เกิดผลอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง	3.81	มาก
4. ความภูมิใจของชุมชนจากการแปรรูปยกระดับการผลิตข้าวอินทรีย์ “ข้าวภูมิใจ” ที่เป็นแบรนด์สินค้าของชุมชน	3.70	มาก
5. การร่วมมือกัน สืบทอดทำเกษตรอินทรีย์จากรุ่นสู่รุ่นให้เกิดผลผลิตที่เพิ่มขึ้นและได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง	3.89	มาก
6. เมื่อเกิดปัญหาจากการทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ จะร่วมกันติดตามตรวจสอบและจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.98	มาก
7. ผู้ที่ประสบความสำเร็จด้านการเกษตรอินทรีย์ ได้รับการยกย่อง ชมเชย หรือได้รับรางวัล	4.16	มาก
ด้านการศึกษา	3.61	มาก
1. ภูมิปัญญา ผู้รู้ ผู้นำกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาประชาชนที่มาศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์	4.07	มาก
2. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้กับสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ	3.51	มาก
3. แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์เป็นศูนย์กลางของการศึกษาเรียนรู้/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับชุมชน	3.32	มาก
4. ภูมิปัญญา ผู้รู้ ผู้นำกลุ่มเกษตรอินทรีย์ เป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้เกิดความเข้มแข็ง	3.30	มาก
5. ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานที่หลากหลาย ส่งเสริมในการดำรงชีวิต เช่น กลุ่มปลูกข้าวอินทรีย์ กลุ่มปลูกพืชผัก กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มแปรรูปผลผลิต และกลุ่มร้านค้าชุมชน	3.41	มาก

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน
ทำสว่าง จำแนกรายด้าน (ต่อ)

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ระดับ ความเห็น
6. การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุง ผลผลิตของครัวเรือนและชุมชนให้เพิ่มขึ้น	3.63	มาก
7. การนำความรู้จากการศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนเรียนรู้มาปรับใช้ให้ เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเองได้	4.03	มาก

3. แนวทางบูรณาการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนทำสว่าง พบว่า ชุมชนมีวิถีจัดการแหล่งเรียนรู้จากฐานราก การปฏิบัติ นำวิถีการดำรงชีวิตมาจัดการเรียนรู้ให้กับสมาชิก ชุมชน ร่วมคิด ค้นหาปัญหา กำหนดเป้าหมาย ติดตามผล ประเมินผล จากการสนทนากลุ่ม เสนอให้มีพัฒนาหลักสูตร คู่มือเรียนรู้ ซึ่งเหมาะสมสามารถนำมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับ วิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ วิเคราะห์เชื่อมโยงสาระความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติค่านิยม ทั้ง 3 มาตรฐานการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรการผลิต การบริโภค และการใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น ให้สัมพันธ์กับ บริบทของวิถีชุมชน เนื่อหาด้านปัจเจกบุคคล คุณค่าด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนทำสว่าง จังหวัดสุรินทร์

จากสภาพปัญหาจำนวนเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีแนวโน้มลดลง ความต้องการของชุมชน ทำสว่างมีปัญหาในการขาดความรู้เรื่องการรวมกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็ง และยังไม่สามารถผลิตสินค้า เกษตรอินทรีย์ได้เพียงพอตามความต้องการของตลาด สินค้าเกษตรมีต้นทุนสูง มีต้นทุนค่าใช้จ่าย ในการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์ จากปัญหาดังกล่าวผู้นำชุมชนร่วมกับประชาชนในชุมชนได้ ริเริ่มการขับเคลื่อนการทำเกษตรอินทรีย์ ด้วยตระหนักและเห็นความสำคัญขององค์ความรู้และ สุขภาพคนในชุมชน ซึ่งมีการปลูกข้าว พืชผักอินทรีย์ เลี้ยงสัตว์และแปรรูปผลผลิต และเริ่มมีการ รวมกลุ่มผู้ผลิต จัดตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน เมื่อปี พ.ศ.2560 เพื่อผลิตและจำหน่ายสินค้า ทางการเกษตรที่ปลอดภัยและมีสร้างเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับสุจิตรา ยางนอก (2562) ได้ให้

ความหมายเครือข่ายการเรียนรู้คือเครือข่ายที่เกิดจากการประสบปัญหา ภาวะวิกฤติหรือ เหตุการณ์ ใดบางอย่างที่เป็นจุดพลิกผัน รุนแรงจนเกิดเป็นประเด็นที่ทุกคนในเครือข่ายเห็นความสำคัญและ รวมตัวกันขึ้นเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง กัน เพื่อการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์เฉพาะตน (Personal experience) การประยุกต์ความรู้ใหม่ๆ โดยผลที่ได้สามารถแก้ปัญหาที่ประสบร่วมกันในเครือข่าย ได้ทันที อันนำไปสู่การพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เป็นระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงกัน

2. ผลศึกษาระดับความคิดเห็นของตัวแทนประชาชนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตร อินทรีย์วิถีชุมชน ท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต

ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน ท่าสว่าง ในการนำเกษตรอินทรีย์ไปใช้ในการดำรงชีวิต ใน 4 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านการศึกษา พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีคะแนนเฉลี่ย สูงสุดคือด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ตามลำดับ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 ข้อคือการลดรายจ่ายจากการปลูก ข้าว พืชผัก ไม้ผล เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน และเพิ่มรายได้ที่เพียงพอต่อการ ดำเนินชีวิตและการแปรรูปยกระดับผลิตผลทางการเกษตร เช่น การผลิตข้าวอินทรีย์ “ข้าวภูมิใจ” ที่เป็นแบรนด์สินค้าของชุมชนทำให้มีรายได้เพิ่ม และกลุ่มหรือเครือข่ายจำหน่ายผลิตผลทางการ เกษตรของชุมชนในร้านค้าชุมชนได้เพิ่มขึ้น เช่น ข้าวอินทรีย์ ข้าวหมาก จิ้งหรีด พริก ตะไคร้ ถั่ว ซึ่งสอดคล้องกับ ดนุพล สุขปลั่งและคณะ (2565) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีพบว่ารายได้ในการทำเกษตรอินทรีย์ สามารถลดต้นทุนการ ผลิต ได้อย่างเป็นรูปธรรม และลดค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนได้ด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัย ของลูกัส (Lukas Kilcher, 2007 : 1) ได้ศึกษาเกษตรอินทรีย์มีส่วนทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อ ชุมชน ผลการศึกษา พบว่า เกษตรอินทรีย์สามารถนำระดับครัวเรือนไปสู่ในระดับเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้หลักการเกษตรอินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพของทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น พันธุ์เมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่น ปุ๋ยคอก ฯลฯ) ทำให้เกิดความคุ้มค่า ความยั่งยืนและอนุรักษ์ ทรัพยากร ตลอดจนผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี ช่วยให้เข้าถึงตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่ม

ด้านสังคม มีความคิดเห็นใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือกลุ่มเกษตร อินทรีย์ได้ขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ ด้วยการประชุม การระดมทรัพยากร การพัฒนา ระบบสื่อสาร (ไลน์ เฟสบุ๊ก ฯลฯ) ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มและชุมชน และมีความ คิดเห็นระดับมาก ใน 2 ข้อ คือ มีกลุ่มหรือเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เช่น ปลูกข้าว พืชผัก จิ้งหรีด

พริก ตะไคร้ ถั่ว มีสมาชิกในแต่ละปีเพิ่มขึ้น และกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการยกระดับการผลิต และการแปรรูปผลผลิต ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้สู่ความเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณค์ มณีโชติ และดุสิต อธิวัฒน์ (2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรอินทรีย์ในชุมชนเกษตรกรรายย่อย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรรายย่อยทั้งหมดผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ ด้วยกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วมพีจีเอส เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานและกระบวนการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ในระดับมาก รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการทำเกษตรกรอินทรีย์ ตลอดจนมีปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการทำเกษตรกรอินทรีย์

ด้านวัฒนธรรม มีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ ส่วนรายการที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการคือ แหล่งเรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์ได้แบ่งปันผลผลิตทางการเกษตรให้กับกลุ่มเครือข่ายและรองลงมาคือ ผู้ที่ประสบความสำเร็จด้านการเกษตรอินทรีย์ ได้รับการยกย่อง ชมเชย หรือได้รับรางวัล และ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ มีความขยันอดทน ไม่ย่อท้อเมื่อพบปัญหาจากการดำรงชีพตามเกษตรกรอินทรีย์วิถีชุมชน ซึ่งงานวิจัยมีความสอดคล้องของโชคก จรุงคนธ์ และคณะ (2551) อ้างถึงใน ชไมพร ดิสถาพรและคณะ (2564) เครือข่ายการเรียนรู้เป็นวิธีการจัดการศึกษาตลอดชีวิตแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนารูปแบบนี้ให้มผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะต้องตระหนักถึงศักยภาพของสถาบันทางสังคมทั้งหลาย คือการเมือง ศาสนา วัฒนธรรม

ด้านการศึกษา มีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ ส่วนรายการที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการคือ ภูมิปัญญา ผู้รู้ ผู้นำกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ฯ ได้ถ่ายทอดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา ประชาชนที่มาศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์ รองลงมาคือ การนำความรู้จากการศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนเรียนรู้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเองได้ การทำเกษตรกรอินทรีย์ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงผลผลิตของครัวเรือนและชุมชนให้เพิ่มขึ้น สอดคล้องงานวิจัยของกิตติยวดี สีดา ใจสคราญ จารีกสมาน และ สุวรรณค์ ยมสีดา (2560) ได้เสนอแนวทางการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ร่วมกันระหว่างเกษตรกร ผู้นำชุมชนและนักวิชาการ ทำให้เกิดการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในชุมชนให้เป็นตลาดสำหรับสินค้าเกษตรกรอินทรีย์

3. ผลศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ (1) นโยบายและยุทธศาสตร์ ทูทางสังคม แหล่งเรียนรู้และทรัพยากรชุมชน (2) ผู้ถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ เจ้าของแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้เครือข่าย ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น ผู้รู้ และวิทยากร (3) ผู้รับความรู้ ได้แก่ ประชาชน ผู้เรียน นักศึกษา คณะศึกษาดูงาน ทั้งภายในและนอกชุมชน รวมทั้งเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา ช่วยแสง (2553 : 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้อย่างเต็มตามศักยภาพ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และงานวิจัยของ เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม (2553 : 34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ต่อการจัดการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และการให้บริการ การศึกษากับคนทุกเพศ ทุกวัย สามารถส่งเสริมให้คนแสวงหาความรู้ สร้างนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน เกิดการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสนุกสนานสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ได้เป็นอย่างดี รวมถึงการจัดการให้มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะทำให้สามารถพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งสามารถนำมาใช้บูรณาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับ วิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ วิเคราะห์เชื่อมโยงสาระความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติค่านิยม ทั้ง 3 มาตรฐานการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรการผลิต การบริโภค และการใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่นให้สัมพันธ์กับ บริบทของวิถีชุมชน เน้นหาด้านปัจเจกบุคคล คุณค่าด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้เป็นสังคม ที่มีความเข้มแข็ง เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ บรรลุตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้สำเร็จต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge)

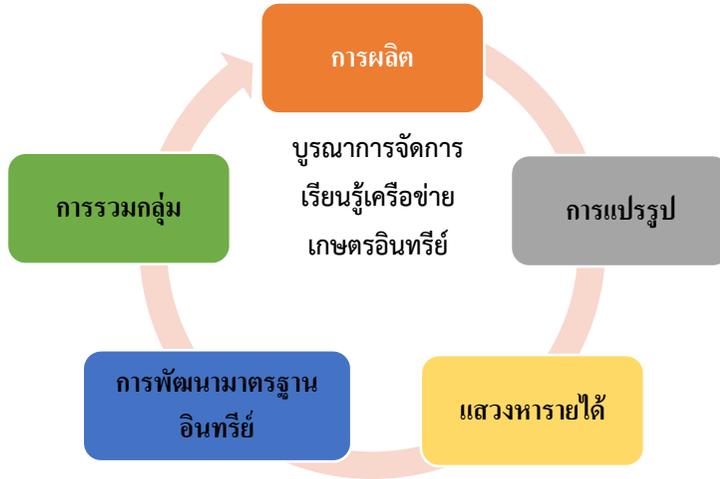
การผลการวิจัยสามารถนำประเด็นมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบูรณา การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษา ที่เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถี ชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีความเข้มแข็งจากฐานรากโดยคน ในชุมชน โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติ เอาวิถีการดำรงชีวิตและบริบทชุมชนเป็นตัวตั้งเพื่อสุขภาวะ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม เป็นการจัดเรียนรู้โดยชุมชน

โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการมากำหนดเรื่องเรียนรู้ แสวงหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ ถ่ายทอดความรู้และสรุปองค์ความรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ชุมชนหรือผู้นำและสมาชิกกลุ่มหรือคนในชุมชน มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมค้นหาปัญหา ร่วมกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามผล ประเมินผล ร่วมชื่นชม และร่วมเรียนรู้ ประสบการณ์ของกันและกัน ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ชุมชนท่าสว่าง มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตจากแหล่งเรียนรู้ทั้ง 6 กลุ่ม เกี่ยวกับการผลิตข้าวพืชผักอินทรีย์ การแปรรูป การแสวงหารายได้ การพัฒนามาตรฐานอินทรีย์ และการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย เกิดการพัฒนามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

ภาพที่ 1 แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์

การบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายและการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ วิเคราะห์เชื่อมโยงสาระความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติ และ ค่านิยม ดังนี้

ภาพที่ 2 บูรณาการจัดการเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- (1) ตำบลท่าสว่างสามารถนำข้อมูลไปใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่างให้ดียิ่งขึ้น และขยายเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น
- (2) แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ได้แนวทางการพัฒนาวิถีชุมชนท่าสว่างให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น
- (3) สถานศึกษา สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีชุมชน ให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาและเยาวชนต่อไป ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นคู่มือแหล่งเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป
- (4) ชุมชนเกิดแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีชุมชนท่าสว่าง สามารถให้ประชาชนนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านการศึกษา ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ควรวิจัยศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนอื่นว่า มีเหตุและปัจจัยอะไรที่ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ที่นำไปสู่การพัฒนาวิถีชีวิตหรือคุณภาพชีวิตได้
- (2) ควรมีการศึกษาผลที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการส่งเสริมให้ชุมชนร่วมจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ กับสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่น

(3) ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยการมีส่วนร่วมดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาชุมชนในอนาคต

(4) ควรศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะกับวิถีชีวิตคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติวดี สีดา ใจสคราญ จารึกสมาน และ สวรรค์ ยมสีดา. (2560). **แนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างสุขภาวะชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนางั่ว อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์**. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชนิษฐา กาดั่ง. (2561). **การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่แตดน้อย สพป.ชม.เขต 6**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม. (2553). **การพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้จังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์วิถีสุรินทร์ 4.0. (2563). **แผนพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ วิถีสุรินทร์ 4.0**. สุรินทร์ : สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์.
- ชไมพร ดิสถาพร และคณะ. (2564). **การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- دنۇفل سۇخپلىڭ، جۇتاتىپى غاۋررىتنى ۋە اوكىياتى جىااىرىي. (2565). **ปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี**. คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- บุษบา ช่วยแสง. (2553). **การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อน้อย อำเภอหนองบัวขอม จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สุจิตรา ยางนอก. (2562). **เอกสารประกอบการสอน รายวิชาเครือข่ายการเรียนรู้กับการพัฒนาสังคม (รหัส2534503)**. บุรีรัมย์ : สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สมัย มาให้พร้อม. (2566, มกราคม 5). ผู้ใหญ่บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. สัมภาษณ์.
สวรรค์ มณีโชติ และ ดุสิต อธิวัฒน์. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรอินทรีย์ในชุมชนเกษตรกรรายย่อยจังหวัดนครสวรรค์**. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. (2563). **การขับเคลื่อนการดำเนินงานเกษตรกรอินทรีย์ 4.0**. สุรินทร์ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุรินทร์.

_____. (2564). **แผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2561-2565 (ฉบับทบทวน ปี 2564)**. สุรินทร์ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุรินทร์.

_____. (2565). **แผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2566-2570**. สุรินทร์ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุรินทร์.

ศูนย์ตรวจประเมินและรับรองระบบผลิตข้าวอินทรีย์. (2563). **รายงานผลการตรวจประเมินระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ บ้านละเอาะ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์**. กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. (2561). **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565)**. สุรินทร์ : สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง.

Lukas Kilcher. (2007). **How organic agriculture contributes to sustainable Development**. University of Kassel at Witzenhausen.